

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖ
Neuvotteleva virkamies
Suvi Ruuska

Muistio
17.5.2024

Liite 1

VALTIONEUVOSTON ASETUS VUODELTA 2023 MAKSETTAVISTA MAATALOUDEN TUOTANNOSTA IRROTETUISTA SUORISTA TUISTA ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN MUUTTAMISESTA

1. Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Rahoituskaudella 2023-2027 Euroopan unionin kokonaan rahoittamista suorista tuista säädetään jäsenvaltioiden yhteisen maatalouspolitiikan nojalla laadittavien, Euroopan maatalouden tukirahastosta (maataloustukirahasto) ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) rahoitettavien strategiasuunnitelmien (YMP:n strategiasuunnitelmat) tukea koskevista säännöistä sekä asetusten (EU) N:o 1305/2013 ja (EU) N:o 1307/2013 kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2021/2115, jäljempänä suunnitelma-asetus. Euroopan unionin kokonaan rahoitamiin tuotannosta irrotettuihin suoriin tukiin kuuluvat suunnitelma-asetuksen 16 artiklan mukaan perustulotuki, uudelleenjakotulotuki, nuorten viljelijöiden tulotuki ja ilmasto-, ympäristö- ja eläinten hyvinvointia koskevat järjestelmät (ekojärjestelmätuki). Tuotannosta irrotettujen suorien tukien myöntämisessä on otettava huomioon suunnitelma-asetuksen liitteen V määräraharajoite.

Suunnitelma-asetuksen 101 artiklan 3 kohdan a alakohdan perusteella jäsenvaltio voi käyttää suorien tukien muodossa olevia interventioita koskevia määrärahoja muihin interventioihin suorien tukien muodossa ilman, että jäsenvaltio muuttaa 119 artiklan mukaisesti YMP:n strategiasuunnitelmaansa. Suunnitelma-asetuksen 102 artiklan 2 kohdan perusteella jäsenvaltio voi vahvistaa YMP:n strategiasuunnitelmassaan (CAP-suunnitelma) kullekin suorien tukien toimenpiteelle suunnitellun yksikkötukitason lisäksi minimi- ja maksimiyksikkötukitason. Mainittujen säännösten perusteella jäsenvaltio voi muuttaa CAP-suunnitelmassa mainittuja tukijärjestelmäkohtaisia enimmäismääriä ja yksikkötukien tasoja, mikä on tietyissä tilanteissa tarpeen, jotta EU-määrärahoja ei jäisi käyttämättä. Suomi on sisällyttänyt kyseisen toimintamahdollisuuden CAP-suunnitelmaansa, minkä perusteella nyt esitettävät muutokset ovat tehtävissä.

Kansallisesti suorista tuista säädetään Euroopan unionin suorista viljelijätuista annetussa laissa (1332/2022). Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin perustulotuesta lain 10 §:n 2 momentin perusteella, uudelleenjakotulotuesta 11 §:n 2 momentin perusteella, nuorten viljelijöiden tulotuesta 12 §:n 6 momentin perusteella ja ekojärjestelmätuesta 13 §:n 4 momentin perusteella. Edellä mainittujen säännösten perusteella on annettu valtioneuvoston asetus vuodelta 2023 maksettavista maatalouden tuotannosta irrotetuista suorista tuista (126/2023). Asetus sisältää tarkemmat säännökset perustulotuen, uudelleenjakotulotuen, nuorten viljelijöiden tulotuen ja ekojärjestelmätuen myöntämisen yleisistä edellytyksistä, aktiiviviljelijästä, perustulotuen tukialueista ja perustulotuen enimmäismäärän jakamisesta tukialueille sekä perustulotuen hehtaarikohtaisesta määrästä. Lisäksi asetuksessa säädetään uudelleenjakotulotuen ja nuorten viljelijöiden tulotuen tarkemmista ehdoista sekä tuen määrästä. Asetuksella säädetään myös ekojärjestelmätuen eri ekojärjestelmien tarkemmista ehdoista, sitoumuskausista ja tuen määrästä.

Vuodelta 2023 maksettavista maatalouden tuotannosta irrotetuista suorista tuista annettua valtioneuvoston asetusta ehdotetaan muutettavaksi. Asetuksella ehdotetaan tarkennettavaksi vuodelta 2023 maksettavan perustulotuen, uudelleenjakotulotuen, nuorten viljelijöiden tulotuen ja talviaikaista kasvipeitettä koskevan ekojärjestelmän yksikkökohtaisia tukitasoja toisessa maksuerässä. Arvioituja yksikkökohtaisia tukitasoja tarkennettaisiin vuoden 2023 tukihaun ja valvonnan tulosten perusteella ennen tukien maksamista, jotta tukeen käytettävissä oleva määräraha tulisi käytetyksi enimmäismäärän mukaisesti. Lisäksi ehdotetaan, että ekojärjestelmätuen suunniteltua suurempi menekki katettaisiin siirtämällä varoja perustulotuesta ekojärjestelmätukeen. Ekojärjestelmätuen toimenpiteistä talviaikainen kasvipeite ja monimuotoisuuskasvit ovat ylittäneet CAP-suunnitelmassa määritellyt pinta-alatavoitteensa. Tuenhakijat ilmoittivat talviaikainen kasvipeite -toimenpiteen pinta-alat tuotannosta irrotettujen suorien tukien ensimmäisen maksuerän maksamisen jälkeen alkuvuoden 2024 aikana.

Tuotannosta irrotetuista suorista tuista on tarkoitus maksaa kesäkuussa 2024 toisessa maksuerässä loput noin 5 prosenttia. Ekojärjestelmätuki talviaikaista kasvipeitettä koskevasta toimenpiteestä maksetaan kuitenkin kokonaisuudessaan toisessa maksuerässä.

2. Asetuksen valmistelu

Asetusehdotus on valmisteltu virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä yhteistyössä Ruokaviraston kanssa.

Asetusehdotuksesta pyydettiin lausunto valtiovarainministeriöltä, ympäristöministeriöltä, Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta, Ruokavirastolta, Luonnonvarakeskukselta, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilta, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:ltä, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC r.f.:ltä, ProAgria Keskusten Liitolta, Svenska lantbrukssällskapens förbund rf:ltä, Suomen luonnonsuojeluliitolta, WWF Suomelta, Natur och Miljö rf:ltä.

3. Pykäläkohtaiset perustelut

5 §

Asetuksen 5 §:ää muutettaisiin siten, että vuodelta 2023 maksettavan perustulotuen enimmäismäärää alennettaisiin. Enimmäismäärää alennettaisiin tukialueella AB 2,16 miljoonalla eurolla ja tukialueella C 2,14 miljoonalla eurolla. Kaiken kaikkiaan perustuen enimmäismäärää alennettaisiin 4,3 miljoonalla eurolla. Suunnitelma-asetuksen liitteessä V tarkoitettu suorien tukien vuosittaisesta enimmäismäärästä voitaisiin käyttää perustulotukeen enintään 288,25 miljoonaa euroa. Perustuen tukialueille AB ja C kohdentuvat osuudet säilyisivät ennallaan.

Alueelliset enimmäismäärät vuonna 2023 olisivat tukialueittain seuraavat:

tukialue	miljoonaa euroa	prosenttia
AB	144,99	50,3
C	143,26	49,7

6 §

Asetuksen 6 §:ää muutettaisiin siten, että vuodelta 2023 maksettavan perustulotuen hehtaarikohtaista määrää toisessa maksuerässä tukialueilla AB ja C tarkennettaisiin vuoden 2023 tukihaun ja valvonnan tulosten perusteella. Tukialueella AB perustulotukea korotettaisiin 0,51

eurolla hehtaarilta ja tukialueella C 0,52 eurolla hehtaarilta. Asetusmuutoksella 1056/2023 varauduttiin ekojärjestelmätukeen mahdollisesti tarvittavaan lisärahoitukseen alentamalla perustulotuen tukitasoja. Nyt ehdotetussa asetuserämuutoksessa tukitasoja ehdotetaan vielä tarkennettavaksi nyt, kun kaikki tarvittavat vuoden 2023 tukihakuun liittyvät tiedot on saatu.

Perustulotukea voitaisiin myöntää vuonna 2023 tukialueittain enintään seuraava euromäärä tukikelpoista hehtaaria kohden:

tukialue	euroa/hehtaari
AB	137,35
C	117,55

7 §

Asetuksen 7 §:ää muutettaisiin siten, että vuodelta 2023 maksettavan uudelleenjakotulotuen hehtaarikohtaista määrää toisessa maksuerässä tarkennettaisiin vuoden 2023 tukihaun ja valvonnan tulosten perusteella. Uudelleenjakotulotukea korotettaisiin 2,07 eurolla hehtaarilta. Uudelleenjakotulotukea voitaisiin vuonna 2023 myöntää enintään 19,75 euroa hehtaarilta.

11 §

Asetuksen 11 §:ää muutettaisiin siten, että vuodelta 2023 maksettavan nuorten viljelijöiden tulotuen hehtaarikohtaista määrää toisessa maksuerässä tarkennettaisiin vuoden 2023 tukihaun ja valvonnan tulosten perusteella. Nuorten viljelijöiden tulotukea korotettaisiin 7,40 eurolla hehtaarilta. Nuorten viljelijöiden tulotukea voitaisiin vuonna 2023 myöntää enintään 95,40 euroa hehtaarilta.

19 §

Asetuksen 19 §:n 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että ekojärjestelmien enimmäismäärää korotettaisiin 4,30 miljoonalla eurolla 86 miljoonasta eurosta 90,30 miljoonaan euroon. Korotus tehtäisiin ekojärjestelmätuen talviaikainen kasvipeite ja monimuotoisuuskasvit -toimenpiteiden arvioitua suuremman menekin vuoksi.

Pykälän 2 momenttia muutettaisiin siten, että vuodelta 2023 maksettavien ekojärjestelmien tuen hehtaarikohtaista määrää toisessa maksuerässä tarkennettaisiin vuoden 2023 tukihaun ja valvonnan tulosten perusteella. Talviaikaisesta kasvipeitteestä maksettavaa ekojärjestelmätukea alennettaisiin 10 eurolla hehtaarilta. Muilta osin tukitasoja ei muutettaisi.

Ekojärjestelmistä voitaisiin maksaa vuonna 2023 hehtaaria kohden enintään:

toimenpide	euroa
talviaikainen kasvipeite	40
luonnonhoitonurmet	65
viherlannoitusnurmet	80
monimuotoisuuskasvit	270

4. Taloudelliset vaikutukset

Perustulotuki, uudelleenjakotulotuki, nuorten viljelijöiden tulotuki ja ekojärjestelmätuki ovat kokonaan Euroopan unionin rahoittamia tukia. Perustulotuesta, uudelleenjakotulotuesta, nuorten viljelijöiden tulotuesta ja ekojärjestelmätuesta aiheutuvat kustannukset suoritetaan valtion talousarvion momentilta 30.20.41 (EU-tulotuki ja EU-markkinatuki). Vuoden 2024 valtion talousarvion kyseisen momentin määräraha on 522,400 miljoonaa euroa.

Momentin 30.20.41 määrärahasta käytetään vuoden 2023 perustulotukea varten enintään noin 15,7 miljoonaa euroa, vuoden 2023 uudelleenjakotulotukea varten enintään noin 4,0 miljoonaa euroa, vuoden 2023 nuorten viljelijöiden tulotukea varten enintään noin 1,7 miljoonaa euroa ja vuoden 2023 ekojärjestelmätukea varten enintään noin 72,2 miljoonaa euroa eli yhteensä noin 93,6 miljoonaa euroa. Vastaavat Euroopan unionilta saatavat tulot tuloutetaan momentille 12.30.01 (EU:n maataloustukirahastosta saatavat tulot).

Perustulotukeen käytettäviä varoja ehdotetaan siirrettäväksi ekojärjestelmätukeen, jotta siinä pysytään CAP-suunnitelmassa ilmoitettujen yksikkötukitasojen enimmäis- ja vähimmäismäärien rajoissa. Perustulotukeen käytettäväksi jäävät varat jaetaan tukialueiden välillä sovittujen prosenttien mukaisesti. Tukialuekohtaiset enimmäismäärät jaetaan pinta-aloille.

Edellä mainitun varojen siirron jälkeen tukialueiden pinta-alojen perusteella tukialueen AB tukitasoa korotettaisiin 0,51 euroa hehtaarilta ja tukialueen C tukitasoa korotettaisiin 0,52 euroa hehtaarilta.

Uudelleenjakotulotuen menekki valtioneuvoston asetuksen 126/2023 tukitasoilla olisi noin 23,2 miljoonaa euroa, joka alittaa tukeen suunnitellun enimmäismäärän (26,0 miljoonaa euroa). Tämän takia ehdotetaan, että uudelleenjakotulotuen tukitasoa korotettaisiin 2,07 eurolla hehtaarilta. Uusi tukitaso olisi 19,75 euroa hehtaarilta. Ehdotetun muutoksen jälkeen tukimenekki vastaisi suunniteltua määrää.

Nuorten viljelijöiden tulotuen menekki valtioneuvoston asetuksen 126/2023 tukitasoilla olisi noin 12,0 miljoonaa euroa, joka alittaa tukeen suunnitellun enimmäismäärän (13,1 miljoonaa euroa). Tämän takia ehdotetaan, että nuorten viljelijöiden tulotuen tukitasoa korotettaisiin 7,4 eurolla hehtaarilta. Uusi tukitaso olisi 95,40 euroa hehtaarilta. Ehdotetun muutoksen jälkeen tukimenekki vastaisi suunniteltua määrää.

Ekojärjestelmätuen talviaikainen kasvipeite -toimenpide maksetaan kokonaisuudessaan toisessa maksuerässä. Talviaikainen kasvipeite -toimenpiteen pinta-ala ylitti CAP-suunnitelmassa määritellyn tavoitealan noin 30 prosentilla. Ekojärjestelmätuen talviaikaisen kasvipeite -toimenpiteen tukitasoa ehdotetaan siksi alennettavaksi 10 eurolla hehtaarilta CAP-suunnitelmassa ilmoitetulle minimitasolle. Tukitasoksi tulisi 40 euroa hehtaarilta. Tukitason alentaminen pienentää talviaikainen kasvipeite -toimenpiteeseen tarvittavaa määrää 17,8 miljoonalla eurolla. Toimenpiteen tukitason alentamisesta huolimatta ekojärjestelmätukeen käytettävää enimmäismäärää on korotettava. Ekojärjestelmätuen talviaikainen kasvipeite ja monimuotoisuuskasvit -toimenpiteiden ennakoitua suurempi menekki katetaan siirtämällä varoja perustulotuesta 4,30 miljoonaa euroa. Valtioneuvoston asetuksella 1056/2023 ekojärjestelmätuen monimuotoisuuskasvit-toimenpiteen tukitaso muutettiin niin, että se vastaa CAP-suunnitelmassa määriteltyä toimenpiteen minimiyksikkötukitasoa.

Yksikkötukitasoja muuttamalla pyritään mahdollistamaan se, että perustulotukeen, uudelleenjakotulotukeen, nuorten viljelijöiden tulotukeen ja ekojärjestelmätukeen käytettävissä oleva osuus valtion talousarvion momentin 30.20.41 määrärahasta tulee käytetyksi enimmäismäärän mukaisesti.

Yksikkökohtaisten tukitasojen muutokset

		Tukitaso (euroa/hehtaari)			Muutos (euroa)	Muutos (%)
		Haku- vuosi 2023 II maksu- erä	Haku- vuosi 2023 I maksu- erä	Haku- vuosi 2023 tammi- kuun asetus		
Perustulotuki	AB-tukialue	137,35	136,84	138,56	0,51	0,4
	C-tukialue	117,55	117,03	118,79	0,52	0,5
Uudelleenjakotulotuki		19,75	17,68	17,68	2,07	11,7
Nuorten viljelijöiden tulotuki		95,40	88,00	88,00	7,40	8,4
Ekojärjestelmätuki	talviaikainen kasvipeite*	40,00	-	50,00		
	luonnonhoitourmet	65,00	65,00	65,00	0,00	0
	viherlannoitusnurmet	80,00	80,00	80,00	0,00	0
	monimuotoisuuskasvit	270,00	270,00	300,00	0,00	0

* Ei maksettu joulukuun maksuerässä eli I maksuerässä

		Strategia- suunnitelman mukaan käytettäisiin enintään, milj. euroa tukivuonna 2023	Tukeen käytettäisiin lopullisesti enintään, milj. euroa	Huom.
Perustulotuki		292,55	288,25	n. 5 % maksetaan II maksuerässä
Uudelleenjakotulotuki		26	26,00	n. 5 % maksetaan II maksuerässä
Nuorten viljelijöiden tulotuki		13,1	13,10	n. 5 % maksetaan II maksuerässä
Ekojärjestelmätuki		86	90,30	
	Talviaikainen kasvipeite	70	71	Maksetaan kokonaan II maksuerässä
	Luonnonhoitourmet	6	6	n. 5 % maksetaan II maksuerässä
	Viherlannoitusnurmet	2,5	1	n. 5 % maksetaan II maksuerässä

	Monimuotoisuuskasvit	7,5	n. 5 % maksetaan II maksuerässä
Yhteensä		417,65	417,65

5. Lausuntopalaute

Asetusehdotuksesta annettiin viisi lausuntoa. Lausuntoaikaa oli vain neljä viikkoa, jotta tukien maksu voidaan toteuttaa suunnitellussa aikataulussa. Lausuntokierroksella olleessa asetusehdotuksessa lopullisia yksikkökohtaisia tukitasoja ei oltu vielä määritelty.

Lausunnon antoivat valtiovarainministeriö, Ruokavirasto, Luonnonvarakeskus, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC r.f. ja Svenska lantbrukssällskapens förbund r.f.

Luonnonvarakeskus piti esitettyjä muutoksia perusteltuina. Valtiovarainministeriöllä ja Ruokavirastolla ei ollut lausuttavaa asetusehdotuksesta. Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC r.f.:n ja Svenska lantbrukssällskapens förbund r.f.:n lausunnoissa kritisoitiin talviaikaista kasvipeitettä koskevan ekojärjestelmän hehtaarikohtaisen tuen alentamista 40 euroon hehtaarilta. Asetusehdotusta ei kuitenkaan muutettu tältä osin, koska CAP-suunnitelmassa määritellyt tukijärjestelmäkohtaiset enimmäismäärät sekä minimi- ja maksimiyksikkötukitasot asettavat rajat tukitasojen muuttamiselle.

6. Laintarkastus

Asetusehdotusta ei ole tarkastettu oikeusministeriön laintarkastuksessa asian vähäisen yleisen merkityksen vuoksi.

7. Voimaantulo

Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan 3.6.2024.

Esitys: Esitetään, että valtioneuvosto antaa asetuksen vuodelta 2023 maksettavista maatalouden tuotannosta irrotetuista suorista tuista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta